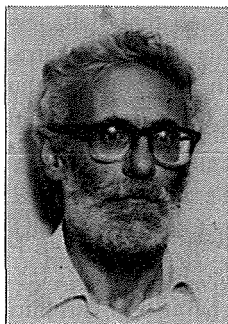

Htieġa ta' Pjan Strategiku għall-Università

Ili ftit anqas minn hames snin fid-dipartiment tal-Fizika tal-Fakultà tax-Xjenza; ftit anqas minn hekk fis-Senat, u ftit xhur fil-Kunsill. Nixtieq għalhekk insemmi xi problemi li laqtuni, l-iżjed biex jibda jinholoq forum ta' diskussjoni bejn l-Università u d-dinja politika-soċjali ta' madwarna.

Fil-Kunsill, li bażikament jiggverna l-Università, hemm maġġoranza ta' nies appuntati mill-Prim Ministru u minn ministri oħra (u issa anki fil-Fakultà tat-Teologija bil-ftehim Gvern-Vatikan). Dawn ikunu ġeneralment nies minn barra l-Università. Inħoss li wasal iż-żmien li din il-bixra tal-Kunsill tinbidel. Nies minn barra l-Università għandu jkun hemm, kemm biex il-Gvern ikollu hjiel kif sejra l-Università kif ukoll biex dawn in-nies iwasslu fost il-poplu – li jhallas għall-Università – stampa ċara ta' kif taħdem. Madankollu, il-ftieġa kbira li nara li għandu l-Kunsill hu li x-xogħol tiegħu jkun magħruf minn iżjed nies fl-Università stess, u li f'dan ix-xogħol ikollu element ta' oppożizzjoni kostruttiva, haġa li n-nies ta' barra l-Università ma jkollhomx żmien għaliha. Mingħajrha, tendenzi ta' nuqqas ta' trasparenza, ta' daqq ta' qanpiena waħda, ta' poteri fi ftit idejn ikunu diffiċli li trazzanhom.

Ta' min isemmi l-finanzi ta' l-Università. Naħseb li huwa fatt li anki sa issa għad ma hemmx dixxiplina finanzjarja kompleta fl-Università. Waqt li l-formulazzjoni tal-*budget* għamel progress kbir, għad baqa' xi elementi li għandhom jiġu rranġati. Per eżempju r-Rettur bħal *chairman* ta' kull bord ta' kull istitut illum jiddisponi personalment minn parti sinjifikanti tal-*budget* ta' l-Università. Min-naha l-oħra, il-fakultajiet jintalbu *budget* dettaljat li sa fejn

EDWARD A. MALLIA ha l-grad ta' Baċellerat tax-Xjenza fl-Università ta' Malta (Fizika u Matematika). Wara mar jistudja l-Ingilterra fejn għamel kors ta' sentejn fil-Fizika u wara kors ta' tliet snin li wassal għad-Dottorat fl-Astrofizika mill-Università ta' Oxford. Baqa' jahdem f'dan il-qasam tal-Fizika sa l-1993. F'dik is-sena gie lura Malta fejn dejjem kien baqa' jżomm ruhu infurmat fuq l-iżviluppi soċjali, edukattivi u politici. Mill-1983 sa l-1990, kien jgħalliem il-Fizika fl-iskola sekondarja tas-Sacred Heart f'San Ġiljan. Fl-1990 dahal bħala Associate Professor fid-Dipartiment tal-Fizika ta' l-Università ta' Malta. Għamel żmien bħala Kap tad-Dipartiment tal-Fizika u fuq is-Senat u l-Kunsill ta' l-Università. Interessi xjentifiċi preżenti: applikazzjoni ta' enerġija alternattiva.

jafu jkun injorat kważi kompletament. Kultant donnu qed jidher ukoll li b'nuqqasijiet relattivament żgħar ta' dixxiplina finanzjarja, l-Università mhux jirnexxilha tipperswadi 'l-Gvern li jagħtiha dak li teħtieġ. L-ghotja ta' flus kull sena għandha tinbidel, f'waħda kull tliet snin. Inkella l-iżvilupp ta' l-Università ma jaqbadx pass tajjeb.

Zmien ilu kien sar ir-rapport minn Mr Michael Shattock, ir-registratur ta' l-Università ta' Warwick. Dan kellu forma ta' *strategic plan*, iżda twarrab għal raġunijiet xejn ċari. U waqt li l-Università meta warrbitu wiegħdet li se tagħmel pjan strateġiku tagħha, dan għadu ma wasalx fi stadju avvanzat sa fejn naf jien. Sa dan it-tant qed isiru numri ta' żviluppi li qajla jidhru li kienu ppjanati, hafna drabi biex jissodisfaw ambizzjonijiet personali. Xi wħud minn dawn qegħdin jassorbu wisq riżorsi minn faċilitajiet ċentrali li jintużaw mill-Università kollha. L-aqwa fost dawn il-faċilitajiet hija l-librerija, li din is-sena qed tiffaċċja sitwazzjoni fejn il-flus lanqas ser ikopru l-inflazzjoni.

L-Università, kif qal Roger Ellul Micallef, għamlet numri ta' ftehim ma' Universitajiet oħrajn għal bidla ta' studenti u anki ta' staff. Dawn il-ftehim mhux dejjem ikunu utli wisq. Kellna każ riċenti fil-fakultà tax-xjenza fejn kellna bżonn nagħmlu uzu minn ftehim u xi hadd qalilna ma nistgħux għax jekk nibagħtu xi studenti aħna għas-spejjeż ta' Università oħra, imbagħad ikunu jridu jibagħtu studenti huma hawn għas-spejjeż tagħna u f'dan il-mument m'għandniex flus. Dnub li biex nakkomodaw membru ta' l-istaff *in odore di tangenti*, sibna flus.

Roger Ellul Micallef semma wkoll, il-problema ta' nies li jintbagħtu barra biex jagħmlu dottorat. Huwa veru li l-ispejjeż għad-dottorat (per eżempju fl-Ingilterra) saru esagerati u ma nifilhux għalihom. Għalhekk nies qed imorru għal perjodi qsar biss barra minn Malta. Imma li din trid tinhadem bil-fors fuq bażi ta' riċerka li tinteressa d-dipartiment hawn Malta jew inkella ta' relevanza diretta għal Malta, naħseb li ċċekken l-imħuħ aktar milli twessagħhom. Għax fl-aħħar mill-aħħar meta wiehed imur jagħmel dottorat barra f'liema suġġett ikun, u f'liema parti ta' dan is-suġġett li tkun, suppost li meta jiġi lura jista' jadatta dak li għamel għal xogħol li huwa direttament rilevanti għal Malta jew għall-anqas jista' jsir Malta. Biss ikollu l-esperjenza diretta ta' xogħol barra, fejn ikun għamel riċerka. U mingħajr dan, jidhirli li nerġghu naqgħu f'sitwazzjonijiet fejn hafna nies li kienu jmorru tliet snin barra biex jagħmlu riċerka fuq id-daqs ta' kullar li jilbsu l-qassisin Malta.

Riċerka Xjentifika

Hawnhekk, naħseb li la l-Università u lanqas il-gvernijiet ta' dawn l-aħħar għoxrin sena ma waslu għal xi soluzzjoni bilanċjata. Bejn in-nofs tas-Snin Sebgħin u dak tas-Snin Tmenin, gvern laburista hatt hafna mill-istrutturi

ta' l-Università fejn kienet issir xi forma ta' riċerka. U sa madwar l-1980 dan sar bl-ebda pjan serju iżda b'mod pjuttost opportunistiku, fil-għied li l-gvern kellu ma ċerti gruppi soċjali.

Il-gvern preżenti – hafna drabi mhux bil-miftuħ – ta' sikwit juża hafna mil-lingwaġġ tal-gvern laburista tas-Snin Tmenin. Per eżempju, waqqaf il-Kunsill Malti tax-Xjenza u t-Teknoloġija (MCST) li la *Chairman* u lanqas iċ-*Chief Executive* tiegħu ma huma xjenzati. Iċ-*Chairman* bħala Rettur ta' l-Università jista' jiddetermina x'riċerka ssir fl-Università, u jesigi li din tkun, skond l-ideat tal-MCST, "riċerka li jehtieg il-pajjiż". B'danakollu, kien b'kombinazzjoni li studenti ta' l-M.Sc. fil-Fakultà tax-Xjenza – fejn issir riċerka ta' valur dirett u indirett, kemm għall-pajjiż u kemm għat-*training* ta' l-istudent – ma tilfux l-istipendju. Kieku gara hekk il-Fakultà kienet tiflef dan it-tip ta' student u parti serja mill-*output* ta' riċerka. Kienu jkomplu jiehdu stipendju dawk biss li – ma ntqalx fil-fehma ta' min – kienu jinstabu li qed jagħmlu xogħol li għandu bżonn il-pajjiż.

Hu minnu li llum kemm il-Gvern u kemm l-Oppożizzjoni jaqblu li nehtiegu hafna nies bi *training* fix-xjenza. Dan il-qbil fil-prinċipju ma jfissirx wisq fil-prattika – ngħidu aħna fuq politika (*policy*) ta' riċerka fl-Università. Min-naħa tal-Gvern/MCST hemm tendenzi għal politika totalitarja, fejn persuna waħda tiddeċiedi, tiddetta u tohloq jew trid tidher li tohloq politika għax-xjenza u t-teknoloġija. Fuq in-naħa l-oħra żgur li għad hemm it-tentazzjoni li tista' tinstab xi formula eżatta kif il-pajjiż ikollu bażi xjentifika strettament ikkontrollata u strettament "relevanti", li bħala magna għandha l-htigijiet ta' l-industrija lokali.

Minnu li b'ekonomija bħal tagħna wiehed irid iqis sewwa l-flus li lest jagħti għar-riċerka, kif ukoll x'linji ta' riċerka ser jaġevola l-iżjed. Iżda biex fil-pajjiż jinbnew dawk is-sisien ta' kultura xjentifika mehtiega biex inrawmu biżżejjed xjenzati, irridu nkunu lesti li nħallu spazju anki għal riċerka li forsi tidher li ma jkollhiex applikazzjoni immedjata. Kemm ikun wiesa' dan l-ispace hi materja ta' diskussjoni bejn is-sieħba soċjali, diskussjoni li trid tibda bi ftehim li dan l-ispace għandu jeżisti. L-esperjenza ta' kull sistema politika fil-pajjiżi żviluppati tghalliem li mingħajru l-għanijiet li semmejna qabel ma jintlahqux.

Hawn Malta ftit hawn industrija bi programm ta' riċerka; hawn l-iżjed industrija li jinqalgħulha problemi li tkun trid issolvi l-lejla qabel għada. Din is-sura ta' talba ma tistax waħedha sservi biex tkattar programmi ta' riċerka fl-Università; iżda tista' tiġi milqugħa minn Università fejn hemm għaddejja riċerka ta' ċertu livell. Fil-preżent din it-tip ta' *interaction* bejn riċerka fl-Università u bejn l-industrija, bdiet tiżviluppa.